

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. De natura siue definitione Religionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

ligiosos, qui soli vitæ contemplatiuæ dant operam, quales sunt Cassinenses, Cistercienses, Carthusiani, Camaldulenses, atq; alij id genus. Quod intelligentes S. Thomas, S. Bonaventura, & alij Doctores posteriores, non vocant Monachos, Dominicanos, & Franciscanos, & similes, qui non soli contemplationi insistant, sed in actione versantur, iuuantes Episcopos, & Clericos in concionibus, & Sacramentis, sed regulares, vel religiosos appellant. Regulares quidem, quòd certæ regulæ viuendi addicti sint, quo nomine passim vtuntur Concilia. Religiosos autem, quòd se totos Dei obsequio mancipauerint, vt rectè explicat B. Thomas 2. 2. q. 186. art. 1. religio enim est virtus, qua Deo debitum cultum exhibemus: quare sicut omnes probi Christiani dici possunt religiosi, si Deo seruiant, vt eorum vocatio requirit: ita illi per antonomasiam dicuntur religiosi, qui nulli rei seruiunt, nisi Deo: & licet hoc nomen videatur nouum, tamen reuera est omnium antiquissimum; respondet enim propriè illi Græco, *ἡσυχαστής*, quo Dionysium, & Philonè vsos fuisse docuimus. Hæc de nomine.

CAPVT II.

De natura siue definitione Religionis.

QVANTVM ad rem attinet, religio, vt hic à nobis accipitur, sic definiri potest; Religio status est hominum ad perfectionem Christianam per paupertatis, continentiam, & obedientiam vota tendentium.

Sunt autem hoc loco annotanda quædam. PRIMVM illud est, veram perfectionem in caritate consistere; perfectio enim vniuscuiusque rei in eo posita est, vt fini suo ultimo quàm arctissimè coniungatur. Finis autem hominis Deus est, caritas verò maximè vnit hominem cum Deo, iuxta illud I. Ioan. 4. *Qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo.* Et Coloss. 3. *Caritas est vinculum perfectionis*, id est, vinculum, quod ligans hominem cum Deo, hominem reddit perfectum: vel (vt Chrysostomus exponit) vinculum quod ligans, & continens in homine omnes virtutes, hominem reddit

reddic

reddit perfectum. Vt enim spiritus humanus ligat, & coninet omnes humores, & partes alioqui dilapsuras, ita Spiritus sanctus inhabitans corda nostra per caritatem continet omnes virtutes alioqui facillè dilapsuras. Quod etiam idem Apostolus ostendit, cum ait 1. Cor. 13. *Caritas patiens est, benigna est, & quæ sequuntur.*

Itaque IRENAEVS lib. 5. ante medium exponens illud Apostoli 1. Thessal. ult. *Vt integer spiritus vester, & anima, & corpus conseruetur;* dicit hominem perfectum tribus consistere, corpore, anima, & Spiritu sancto inhabitante per caritatem. Vt enim si desit ei corpus, vel anima, erit imperfectus in genere naturæ: ita si desit caritas, erit imperfectus in genere moris. Quo modo locum illum Pauli intelligunt etiam ferè omnes Græci, Chrysostomus, Theodoretus, Origenes, Theophylactus, & cum eis Hieronymus in epistola ad Hedibiam, quæst. ult. Denique quòd caritas sit Christiana perfectio ex eo patet, quòd ad eam omnia referuntur Matth. 22. *In his duobus mandatis vniversa lex, &c.* 1. Theophyl. 1. *Finis præcepti caritas.*

Nota SECUNDO, ex B. Thoma in opusculo de perfectione, quatuor esse gradus caritatis, proinde etiam quatuor esse gradus perfectionis; dicitur enim perfectum id, cui nihil deest in ordine ad aliquem finem. Quare, non repugnat quid esse perfectum, & imperfectum, si compareretur ad varios gradus, seu etiam fines.

PRIMVS gradus caritatis est diligere Deum, quantum est diligibilis, id est, infinito amore. Qui gradus soli Deo conuenit, & idcirco solus Deus in ordine ad istum gradum perfectus est: Angeli, & Sancti omnes sunt imperfecti: quoniam hæc imperfectio non est propriè dicenda priuatio, aut vitium, sed pura quædam negatio.

SECUNDVS gradus est, diligere Deum, non quantum est diligibilis, sed quantum potest creatura diligere, ita ut semper actu de Deo cogitet, sine intermissione in eum per affectum feratur, & ne primos quidem motus cupiditatis sentiat contra Deum. In hoc gradu versantur beati, quorum comparatione omnes alij sunt imperfecti. Quare Philipp. 3. Apostolus, qui dixerat: *Quicumque perfecti sumus,*

hoc sentiamus. Idem ait: *Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim.*

TERTIUS gradus est diligere Deum, non quantum est diligibilis, nec quantum potest creatura quælibet absolute diligere: sed quantum potest creatura mortalis, quæ à se remouit omnia diuini amoris impedimenta, & totam se Dei obsequio consecrauit. Qui in hoc gradu versantur, imperfecti sunt respectu beatorum, sed perfecti respectu aliorum hominum, etiam iustorum, & piorum. Et hæc est perfectio, de qua loquuntur Theologi, cum dicunt, statum Episcoporum esse statum perfectionis adeptæ, & statum religiosorum esse statum perfectionis acquirendæ. Hoc enim interest inter Episcopos & religiosos, quod religiosi non tenentur continuò esse perfecti, sed tantum aspirare ad perfectionem. Versantur enim in exercitatione virtutis, & remotione impedimentorum: at Episcopi deberent esse perfecti, id est, ad eum gradum caritatis peruenisse, ad quem religiosi per sua vota, & exercitia tendunt. Propterea in definitione diximus, religionem esse statum hominum ad perfectionem tendentium.

QUARTUS gradus est diligere Deum, non quantum est diligibilis, non quantum potest creatura vel absolute, vel in hac vita diligere: sed tamen ita, vt nihil æquè, aut magis, quam Deum diligat, id est, nihil admittat contrarium diuinæ dilectioni. & hic gradus præceptus est omnibus, & quædam habet perfectionem, licet respectu superiorum sit imperfectus. Vnde 1. Ioann. 2. dicitur: *Qui seruat verbum eius, vere in hoc caritas Dei perfecta est.* Et tamen Matthæi 19. Dominus ei, qui dicebat se omnia præcepta seruasse, ait: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, &c.* Loquitur enim Ioannes de isto quarto gradu; Dominus autem de tertio, de quo nos in definitione religionis, & in tota hac disputatione agemus.

Nota TERTIO, instrumenta aptissima, atque vtilissima ad hanc perfectionem acquirendam, esse illas tres virtutes, paupertatem, continentiam, & obedientiam. Nam vt quis perfectè Deum diligat, debet & se totum Deo tradere, & omnia impedimenta remouere. vt trunique consequimur per has virtutes. Tradimus enim Deo nos totos, quando tradi-

mus

mus animum, corpus, & res externas; nihil enim habere aliud. tradimus autem animum per obedientiam, corpus per continentiam, res externas per paupertatem. Item per virtutes remouentur omnia impedimenta diuini amoris. *Radix enim omnium malorum est cupiditas*, i. Tim. 6, quae admodum: *Radix omnium bonorum est caritas*, vt Augustinus adiungit serm. 12. de verbis Domini.

Omnis autem mala cupiditas ad tria capita reuocatur ad luxuriam, auaritiam, superbiam: quod & auctoritate ratione probatur. Nam i. Ioann. 2. dicitur: *Quidquid est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ*. Ratione, quia in homine duplex appetitus, concupiscibilis, & irascibilis, ille appetit bonum absolutè, iste bonum arduum. Rursum ille prior duplex naturalis, & animalis.

NATURALIS appetit ea bona, quæ sunt necessaria ad naturam conseruandam tam in indiuiduo, vt cibus & potum, quàm in specie, vt actum generationis. Qui appetitus cum est inordinatus, dicitur incontinentia, & à Ioanne concupiscentia carnis. ANIMALIS appetitus dicitur ille, quo appetimus ea, quæ sunt bona secundum estimationem, vt pecunias, vestes, lapides preciosos, & similia, quæ non appetuntur à bestiis, quibus non inest appetitus, nisi naturalis, & hic appetitus cum est inordinatus dicitur auaritia, vel curiositas, & à Ioanne concupiscentia oculorum.

Denique appetitus irascibilis appetit excellentiam, per apprehenditur vt res maximè ardua, & cum est inordinatus dicitur à Ioanne superbia vitæ. Hos igitur tres fontes impedimentorum obstruunt tres illæ virtutes, concupiscentiam carnis continentia, concupiscentiam oculorum paupertas, superbiam vitæ obedientia.

Nota QUARTO, non sufficere ad religionem has virtutes, nisi accedat votum, id est, sacra promissio Deo facta, qua quis obstringat se perpetuè ita victurum. Religio enim est status quidam: status autem significat rem immobilem, & perpetuam. Quare fieri poterit, vt aliquis sit perfectus, & tamen non sit in statu perfectionis: quemadmodum è contrario non rarè accidit, vt multi tam Episcopi, quàm Religiosi

giosi sint in statu perfectionis, & non sint perfecti. Ex his poterit tota definitio satis intelligi.

CAPVT III.

De variis Ordinibus Religiosorum.

QUANTVM ad TERTIVM. Veteres duo tantum agnoscunt genera religiosorum; vnum anachoretarum, siue eremitarum; alterum cœnobitarum. Ita enim docet Hieronymus in epistola ad Eustochium de Virginitate, Augustinus lib. 1. de moribus Ecclesiæ, cap. 31. & Cassianus collat. 18. cap. 4. Itaque errat Isidorus lib. 2. de diuinis officiis, cap. 15. vbi tria facit genera Monachorum, eremitas, anachoretas, cœnobitas; nam iidem sunt anachoretæ, & eremitæ.

Addit quidem Hieronymus tertium genus, & Cassianus tertium & quartum, sed illa non sunt verè genera religiosorum, sed quædam relaxationes, & corruptiones religionum. Nam tertium genus vocant eorum, qui in cœnobiis viuunt, sed adhuc aliquas proprias retinent facultates, nec in omnibus obtemperant præpositis; quæ sine dubio est corruptio vitæ cœnobiticæ. Quartum genus vocat eorum, qui ex monasteriis ad eremum transeunt, non vt sanctius, sed vt liberius viuât, nimirum excusso iugo superiorum, & legum cœnobiticarum; quæ est corruptio vitæ eremiticæ, quare ista duo à Patribus vocantur deterrima genera Monachorum. Possumus nos cum B. Thoma, & Scholasticis paulò plenius & subtilius explicare formas, & genera religionum iuxta fines, ad quos instituuntur. Omnis igitur religio ad perfectionem caritatis refertur, vt dictum est.

Possumus autem tribus modis Deum diligere, ei que seruire: Vno modo, per cõtemplationem ipsum Deum in se diligendo, ei que inhærendo: Alio modo, per actionem Deo in membris eius seruiendo, vt alendo pauperes, suscipiendo peregrinos, &c. Tertio modo, per vtrumque simul Deo obsequium præstando, id est, per cõtemplationem, quæ in actionem prodeat, siue per actionem, quæ necessariò requirat cõtemplationem. Quod faciunt, qui concionibus, & Sacramentorum administratione populo seruiunt.

NNn

Iuxta